

15 Milli Gelir Hesaplama Yöntemleri

Kaynak:

BOCUTOĐLU Ersan, BERBER Metin, Genel İktisada Giriş, 2013, 3. Baskı
Ekin Basın Yayın Dağıtım

1. Milli Geliri Hesaplama Yöntemleri

Hesaplama yöntemleri

- Üretim yöntemi
- Gelir yöntemi
- Harcamalar yöntemi

1.1. Üretim Yöntemi

*Mali kuruluşların üretimi hesaba katıldığı için eksi. Diğer bireyler mevduat ve kredi faizi arasındaki farkı yaptıkları üretimle ödemektedir. Mali kuruluşların gelirlerinde yer alan fark çıkartılınca bankaların kredi satımı dışındaki hizmetleri kalmaktadır.

Üretilen nihai malların değeri (katma değer)

1. Tarım: Çiftçilik, ormancılık, balıkçılık
2. Sanayi: Madencilik, imalat, elektrik, gaz, su
3. İnşaat: Alt ve üst yapı inşaatları
4. Ticaret: toptan ve perakende ticaret, otel ve lokanta hizmetleri
5. Ulaştırma, depoculuk ve haberleşme
6. Mali kuruluşlar: Bankacılık, sigortacılık vb.
7. Konut: Konutunu kiraya verenleri kapsar
8. Serbest meslek hizmetleri: Müşavirlik gibi şahsen yapılan işler
9. İzafi banka hizmetleri: Mevduat Faizi – Kredi Faizi
10. Kamu hizmetleri
11. Kâr amacı gütmeyen özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen hizmetler
12. İthalat vergisi

$$GSYİH = \Sigma(1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12) - 9$$

$$GSMH = GSYİH + \text{Net dış alem geliri}$$

$$SMH = GSMH - \text{Amortisman}$$

$$MG = SMH + \text{Vasıtalı (Dolaylı) Vergiler} - \text{Sübvansiyonlar}$$

1.2. Gelir Yöntemi

*Devletin faiz giderlerini ve tüketici faiz giderlerini vatandaşlar elde ettikleri gelirlerle ödedikleri için hesaptan çıkartılır

Üretim faktörlerinin elde ettikleri gelirler

1. Ücret ve maaş gelirleri
2. Kârlar – Girişimci ve serbest meslek
3. Şirket kârları
4. Kira gelirleri
5. Faiz gelirleri
6. Devlet faiz giderleri ve tüketici borç faizleri

$$TYİG = \Sigma(1,2,3,4,5) - 6$$

$$MG = TYİG + \text{Net dış alem geliri}$$

$$SMH = MG + T_1 - SUB$$

$$GSMH = SMH + \text{Amortisman}$$

1.3. Harcamalar Yöntemi

1. Tüketim Harcamalar (C)
2. Gayri Safi Yatırım Harcamaları (GSI)
3. Kamu Harcamaları (G)

$$TYİH = C + GSI + G$$

$$GSMH = TYİH + İhracat - İthalat + Net dış alem geliri$$

$$SMH = GSMH - Amortisman$$

$$MG = SMH - T_1 + SUB$$

3. GSMH Deęerinin Ölçülmesindeki Bazı Problemler

- GSMH piyasada fiyatı bulunmayan mal ve hizmetleri kapsamaz
 - Ev hanımlarının üretimi
 - Evde, köyde üretilip tüketilen ürünler
 - Ekonomik olmayan mallar
 - *Sonucunda GSMH olduğundan küçük hesaplanır*
- GSMH üretim sürecinin dışsal maliyetlerini dikkate almaz
 - Hava, su ve gürültü kirlilięi
 - *Sonucunda GSMH olduğundan büyük hesaplanır*
- GSMH kayıt dışı ekonomiyi dikkate almaz
 - Kayıt dışı ekonomi: Yasak olması veya ekonomik çıkar elde etmek için devlet kayıtlarına girmeyen işlemler.
 - Türkiye’de tahmini kayıt dışı ekonomi: %25 ila %50
 - *Sonucunda GSMH olduğundan küçük hesaplanır*

4. GSMH ile İlgili Bazı Kavramlar

- GSMH
 - Akım deęiřkendir
 - Bir zaman aralığında gerçekleşen nihai mal üretimini gösterir
- Milli servet
 - Stok deęiřkendir
 - Daha önceki yıllarda üretilmiş ve halen kullanılan nihai mallardan oluşur
- Nominal GSMH
 - Cari fiyatlarla hesaplanır
- Reel GSMH
 - Sabit fiyatlarla hesaplanır
- Nominal GSMH - Reel GSMH çevirimi
 - Fiyat endeksi: Mal ve hizmetlerin fiyat deęiřimlerini gösteren bir sayı
 - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE)
 - Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE)
 - $Reel\ GSMH = \frac{Nominal\ GSMH}{TÜFE} * 100$
 - Refah artışını gösterir

Nominal GSMH ve Reel GSMH

*Üretime katılmayan nüfus tüketimi arttırır. Sonucunda harcamalar artarken üretim ve gelir artmaz. Bu sırada yabancı ülkelerden satın almalar gerçekleşir (Cari Açık). Asıl önemli olan bu nüfusun (gençlerin) üretime katıldıklarında yaptıkları katkıdır. Bunun için de nitelikli ve üretken bir genç nüfusa ihtiyaç duyulur. Bu da aldıkları eğitimle doğrudan ilişkilidir.

- Kişi Başına Düşen GSMH
 - İktisadi refah ölçüsüdür
 - $Kişi\ başına\ düşen\ GSMH = \frac{Nominal\ GSMH}{Toplam\ Nüfus}$
 - Amerikan Doları cinsinden hesaplanır
 - Ülkedeki gelir dağılımını göz ardı eder
- Büyüme Hızı
 - $Büyüme\ Hızı = \frac{GSMH_c - GSMH_{c-1}}{GSMH_{c-1}}$
 - Büyüme sonucu:
 - İstihdam artar
 - Çalışan sayısı ve sanayi kapasite kullanımı artar
 - Reel üretim ve gelir artar
- Net Büyüme Hızı
 - $Net\ Büyüme\ Hızı = Büyüme\ Hızı - Nüfus\ Artışı$

Peynir-Ekmek Ekonomisi

2000

Ürün	Miktar	Fiyat	Toplam
Peynir	1.000	20	20.000
Ekmek	2.000	5	10.000
Toplam	3.000	10	30.000
Nüfus	15.000		

2001

Ürün	Miktar	Fiyat	Toplam
Peynir	1.000	26	26.000
Ekmek	3.000	6	18.000
Toplam	4.000	10	44.000
Nüfus	16.000		